

Nr 122.

Av herr **Jonsson**, *angående förenklade bestämmelser för utbetalande av automobilskattemedel till rikets väghållningsdistrikt.*

Den vid 1922 års riksdag genom kungl. proposition och vid 1923 års riksdag motionsvis framlagda väglagsreformen visade under de långvariga och ingående debatter, som den föranledde, att i stort sett enighet rådde i fråga om reformens organisatoriska och tekniska beskaffenhet. Landstinget skulle bli det nya väghållningsdistriktet och landstingsvägstyrelsen med sin vägdirektör de lokala vägmyndigheter, som skulle handhava länets vägarbeten. I samband därmed tänkte man sig, att de olika länens andelar i bilskattemedlen skulle av landstingsvägstyrelserna direkt användas för det avsedda ändamålet, och arbetena från statens sida övervakas av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i samband med annan av styrelsen utövad kontroll.

Väglagsreformen föll på sina vägskattebestämmelser, och riksdagen överlämnade åt Kungl. Maj:t att ombesörja formerna för bilskattemedlens fördelning. I detta syfte har Kungl. Maj:t den 24 november 1923 utfärdat kungörelse med närmare bestämmelser angående fördelningen av dessa medel.

Av kungörelsens föreskrifter framgår, att de bilskattemedel, som tillkomma de särskilda städerna, skola av statskontoret, så snart ske kan, till dem utbetalas för att användas till förbättring och underhåll av stadens för biltrafiken viktiga vägar och gator. Städerna ha alltså att med tillgänglig teknisk personal för dessa medel utan omgång utföra de avsedda vägarbetena, som av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, i den mån styrelsen så finner erforderligt, skall i enkla former övervakas.

För skattemedel, som tilldelas länen, är däremot en synnerligen komplicerad och tungrodd anordning föreskriven. Först skall vägstyrelsen efter vägstämmandans hörande genom länsstyrelsen ingiva en till Konungen ställd ansökan om bidrag till arbete, som skall med bilskattemedel understödjas, därvid arbetsplan och kostnadsberäkning skall bifogas. Länsstyrelsen upprättar därefter en lista över de inkomna ansökningarna med angivande av den ordning, i vilken företagen med hänsyn till sin allmänna nytta anses böra komma i åtanke vid fördelning av skattebidrag. Därefter insänder länsstyrelsen ansökningarna till väg- och vattenbyggnadsstyrelsen jämte eget yttrande över förslagen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen granskar samtliga ifrågakommande förslag och underställer dem därefter Kungl. Maj:ts prövning. Sedan slutligen Kungl. Maj:t

beviljat bidrag åt företagen, skall väg- och vattenbyggnadsstyrelsen lämna vederbörande länsstyrelse och vägstyrelse underrättelse därom, fastställa grunderna för arbetets utförande och bidragets utbetalning, utbetala medlen samt kontrollera och godkänna arbetet; och skola därvid styrelsens instruktion samt gällande föreskrifter rörande statsbidrag till vägbyggnader i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Inför detta program måste man fråga sig, om icke en enklare och effektivare form kan finnas, varigenom landsbygdens bilskattemedel kunna komma vägarna mera direkt till godo, utan att till alltför stor del konsumeras på vägen dit under försöken att hålla denna onödiga administrativa verksamhet igång. Sverige har f. n. omkring 370 väghållningsdistrikt, och de flesta av dessa vilja säkerligen för vart år bliva delaktiga av bilskattemedlen. Då många distrikt torde ha flera olika väganläggningar, som kräva sådant understöd, innebär detta att årligen kanske över 400 arbetsplaner skulle behöva för ändamålet upprättas och lika många nya arbetsplaner årligen av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen granskas och handläggas utöver dem, som styrelsen redan nu tar befattning med i anslutning till de ordinarie vägfondernas fördelning. Även om det skulle visa sig lämpligt att söka inskränka antalet arbetsföretag; kommer dock säkerligen alltid ett mycket stort antal sådana att årligen få genomgå den föreskrivna proceduren.

Ett sådant sakernas tillstånd kan icke vara riktigt. Utom det, att en ändlös massa besvär och dröjsmål m. m. kommer att åsamkas vägstyrelserna, torde det bli ofrånkomligt att öka personalen i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen för att inom rimlig tid medhinna granskning och expedition av inströmmande förslag samt utanordning av medel m. m. Men det är icke genom att öka personalen i ett centralt ämbetsverk, som man gör våra vägar i landsorten bättre. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppgift i förevarande avseende torde, vad beträffar länen, böra väsentligen inskränkas till samma uppgift, som den fått sig förelagd beträffande städerna, eventuellt med något ökad befogenhet, d. v. s. en viss övervakande uppgift och den tekniska kontroll, som från statsmakternas sida kan anses erforderlig, ävensom utfärdandet av nödiga tekniska bestämmelser för vinnande av enhetlighet mellan landets olika delar, i den mån detta är önskvärt.

Den berörda kungörelsen ger emellertid en anvisning om, hur frågan bör kunna lösas i denna riktning. I 4 §, 2 mom. har nämligen Kungl. Maj:t medgivit, att automobilskattemedel må av länsstyrelse kunna disponeras för anlåtande av tekniskt sakkunnig person, varigenom alltså en övergång har skapats till den organisation, som framlades i den nya väglagen.

Sådana tekniskt sakkunniga personer, vilka redan i minst 2 län finnas anställda under namn av vägkonsulenter, torde vara fullt kompetenta att biträda länsstyrelsen vid granskningen av vägstyrelsernas ansökningar och vid fördelningen av den länet tillkommande andelen av bilskattemedlen samt jämväl även att omhänderväsa dessa arbetens övervakande.

Då den till landsbygden utgående andelen av bilskattemedlen skall fördelas mellan de olika länen enligt i förordningen om fördelning av dessa medel av den 2 juni 1922 noga angivna grunder, finnes intet skäl, varför ej de föreskrivna beloppen skulle kunna av statskontoret direkt eller på rekvisition till länsstyrelserna utbetalas.

Län, som försäkrat sig om biträde av sakkunnig person, böra därför befrias från den omgång kungörelsen innebär och bilskattemedlen tillställas dem på samma sätt, som nu skall ske till stad, och av länsstyrelse fördelas med biträde av vägkonsulent eller annan sakkunnig och arbetet därefter med dennes tillhjälp av länsstyrelsen övervakas. Därvid har man stöd av den omständigheten, att bilskattemedel endast skall utgå till vägarbete, som övertagits av vägkassan, och att vägstyrelserna för den skull antagligen i många fall komma att själva skaffa sig lämpligt sakkunnigt biträde, där icke detta redan har skett.

Genom detta förfaringssätt kan den administrativa proceduren väsentligt förenklas och förbilligas. Granskning av förslagen samt medlens fördelning verkställs i respektive länsstyrelser, där detta i alla fall till stor del redan nu måste ske, och kan i väg- och vattenbyggnadsstyrelsen slopas. Arbetenas allmänna övervakande och slutliga godkännande överlämnas likaledes åt länsstyrelserna, i den mån icke detta redan tillkommer dem, varvid de för fullgörandet av dessa uppgifter anlita nödig sakkunskap, där den bäst och billigast kan fås. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen kontrollerar slutligen bilskattemedlens användning på i huvudsak samma sätt som föreskrivits beträffande städer.

På grund av det anförda får jag sålunda föreslå,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att sådana bestämmelser för bilskattemedlens användning måtte utfärdas, att ovanstående riktlinjer bliva beaktade.

Stockholm den 21 januari 1924.

Evert Jonsson.

